

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ № 15 г.Назрань"

РАССМОТРЕНО:
на заседании МО
Протокол № 1
от «28» августа 2023 г.

СОГЛАСОВАНО:
зам. директора по УВР
Протокол № 1
от «28» августа 2023 г.

УТВЕРЖДЕНО:
директор ГБОУ
"СОШ № 15 г.Назрань"
Евлоева Л.И.
Приказ № 3\1
от «29» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык (Ингушский)»

для обучающихся 2-х классов

г.Назрань, 2023 г.

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт доккхий декхараш. Керттерча даькъе уж да хьалкхувш йоагла тӀехье эздел долаш, гӀулакхаца, нахаца товш, лимерза, ший моттиг дӀалаца ховш, Даьхе а, къам а, дезал а лоархӀаш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьаькъахьа къахьегаш, дийша, лилман лардаш ломаяь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр.

Вахар дегӀадоагла лилма, техника, культура дегӀадарца. Царга хьежжа хила беза дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам чӀоагӀбаро дӀадех хьехархошкара дешархой теркам тӀабахийта дезар – дукхагла долча даькъе шоашка уйла яйтар, лилман лардаш тошкаш болх байтар, ломадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт ломабар, грамматика хар боккха лоархӀам болаш да дешархой кхетам дегӀабоолабара, хӀана аьлча, мотт ломабарца кхетаю мета хозал, из бӀаьхий хилар, кхыча къамий мотт а дикагла кхетабу бераша, цар культура йовза а новкъостал ду. Дешархошта дӀахьехар хила деза уж кхетаргболаш, цӀенача, аттача меттала, ломадаьчох ма хулла дукхагла дукхагла пайда эца йишхургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьаькъоастадеш, цунна теркам тӀабахийташ, грамматически бокьонаш вӀаши юсташ бе беза ший болх.

Наьна метта урокаш тӀа дешархоша гӀалглай метта грамматически лардаш ломаяю, къамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Дешархой къамаьла культура лакхьари ломадаьчун навькаш дегӀайоолаяри хила деза хӀара урока. Из болх дӀахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкъостал ду ломаяь бокьонаш чӀоагӀье, орфографически а пунктуационни говзал чӀоагӀье, грамматически материал дикагла кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзадenna къамаьл шаьрдеш дешархой теркам тӀабахийта беза хьехархочо сочиненеш, изложенеш язьяра,говзамеча текста тошкам бе ломабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца ломаде деза хьехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт бӀаьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, къамаьл деча хана а йоазув деш а гӀалаташ дергдоацаш. ХӀара уроках, кердачох хоам беш, хьалха ломадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха ломадаьчунца бувзама беш.

ХӀара классе шу дӀадодалуш а шу чакхдоолаш а хьалха ломадаьр кердадаккхадеза дешархошца, программаца белгалбаьккхца дувзадenna къамаьл шаьрдара болх бизза дӀабахьа беза.

Глалгай мотт хъехара глауакх доаггача тайпара хъехархочо длахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш лобабеча кхыча кьамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара тIадуллар оттаде, урока лерхIамга хъежжа. Деша дешара лерхIамашка хъежжа.
- Массанеца цхьана урока план оттае ха, произведени чулоацам хъабувцара план оттае ха. Планага хъежжа беш бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.
- ЗIамигача тоабца е шинне цхьана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакьоастадар. Урок йодаш беча балхах раьза хилар е ца хилар дIаяздар, лакхача говзала тIакхувш хилар хъахьокхар.
- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший лоIамагIа хъаалар, урока карах ца доалача хIама теркам бар, из тоадара болх бе лерхIам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттараица новкьостал а деш. Деша кьайла маIан ха, из тахка.
- Произведенеш шоайла йиста, вIашкаоттае, юкьарадар а тародоацар а хъаоалаи.

-Дийшачун дакьа диста мукьама е или дакьаца, е суртаца, е кичаца

Произведени турпалхочо дечун бахьан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доагIамасалаиш доаладе, даьржа дувзадена кьамаьл де.

- Глалгай фаьлгаиш кхоллара лерхIам ха, цар лу пайда, цар лерхIам ха.
- Поэзи а проза а шоайла кьоастае ха, литературнии Iилман кхетам балара текстаишсанна.
- Кхоллама навикаиш хъахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаиш, проектнитIадуллариш кхоачаидеш.
- Дешаидар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а дIаязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара кьамаьл оттаде, урока болх беш кадай хила, хаттараиш тела. Диалогте, тоабакх болх беш дакьа лаца. Шийна бакьахьа хетар чIоагIдеш, кхычарца кьамаьл де хар.
- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзадена кьамаьл оттаде. Проекта 1-2 слайдкхолла. Кхычунга ладувгIа ха, кьовсама юкье дакьа лаца.
- Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эзди дешаица кьамаьл де.
- Кхыча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критерешца.
- Барт бара кийча хилар хъахьокхар, кьовсам, дов е цатоам дIабаккхара тайп-тайпаравариациеш йоалае ха.
- Бокхийчарца кьамаьл деш, книжкаиш, дошлоргаиш, энциклопедеш дешаиш кердадар, пайдабар леха.
- Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) бокхийчар новкьосталца кийчъяр, проекттемага хъежжа, слайдашка хъежжа темах лаьца лоацца дувца.

Личностни.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкьера безама керттара хьал хар (бартхилар, сий дар, безаме, кьахетаме, вIаши новкьостал деш хилар)
- Ше ваьнна моттиг ховиш хила, ше малагIча этносаца лоархIаиш ва ха. Кхыча кьамех царсий деш кьамаьл дар.
- Кхыйола культураиш а, кьамаш а долга ховиш хилар, дикагIа довзачарех хъадувца

ха, култураца е динаца шоай култура е дина тараетараи хъаала хар (нохчий, татарай, ларбий, сирийцаи, кх. дI. а).

-Юкъя а ца лелхаиш, кхычунга ладувгIа ха, ший уйла сатийна дIаалар, тайп-тайпара аргументаиш а йоолаеш. Дешархой вIаиш къовсам балара бахъанаиш ха.

- ЦIагIа а классе а книжкаиш дешара тIакхуви хилар хъахъокхар, библиотеке ахар, мукъя волча хана, урока эша материал кийчъяр.

- Йоозонхой кхолламах ха безам болаиш хилар хъахъокхар, шийна эггара чIоагIагIа безачар цIераиш яха хар, безара бахъан а хъаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаиш болга хар.

-Ишколе вахара бокъонаиш йовзар, цар дешархочоа луп айда малагIа ба хар. Дикача дешархочун масалаиш доаладе йийшаца произведени юкьера.

- Сага новкъостал доацаиш ше болх бе хови хила, ше даьчох жоп дала дезалга хови хила.

-Поэтически деши хозал хови хила, йоозонхочо дешаишца сурт дулаиш доаладаь дешаиш хъалаха хови хила. Хозахийта дешаиш а эпитетаиш а шоай къамаьла юкьедооладар.

-Эздедаца дар доацар хови хила, литературни турналхоехи эздийча сагахи йоахка оамалаиш хъаювцаха, гIулакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Дешаиш а яз деш а нийса вагIараи бIаргий са толха ца дараи йоагIа бокъонаиш хови хила. КIаьдвалар дIадоаккхаиш е еза упражненеш йовзаш, уж еи хила. Саг унахцIена хилара бокъонаиш цIагIа а накъайоолаиш лелае ха.

Патриотически кхетам балар:

дешархо къаман гIулакхаи эздедаи тIакхийна хилар;

- дезала вахар довзаш хилар;

- ший къаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;

- Росси пачхъалкхен гражданин ше волга ховиш хилар;

- дешархочун оамалаиш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахъа а.

ГIалгIай метто, эрсий метто санна, метта Iилман дакъа а ший маIанна а йоккха моттиг дIалоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически маIан да. Наьна метто юкьелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца Iимерза а, эди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Тахан латгача хъале гIалгIай мотт Iомабара, цу метта йоазув де хара Iалаьмате йоаккха терко е еза къаьстта ишколо. ХIанзарча зама бераша Iалаьмате дукха бувцаш лелабу эрсий мотт. ЦIагIа а ара а бераша шоай наьна метта къамаьл кIезига ду. ГIалгIай мотт бувчачар а къамаьла юкье дукха эрсий дешаш леладу, цудухъа наьна мотт эрсий меттаца ийна бувц бераша. Иштгача хъале тIехъ тIайоагIача хана гIалгIай мотт бицбалара кхерамба. Цудухъа ишкола хъалха латта декхар да гIалгIай метта дешари йоазуви дешархошта Iомадар, безам тIабахийтар, мотт дийнбар. Бера ший наьна мотт бовза а беа, беа а беа, уйла а цу метта хила еза. КIира сахъатий боарам дукха беце а дешархоша мотт Iомабергба, хъехархоша из безаргболча тайпара дIахъехе. Цу тIа йоазув де гIалгIай меттахала а дац, хIана аьлча, гIалгIай абата тIа дукхагIадола алапаш эрсий метта санна да.

Дешархошта Iомаде IотIакхета алапаш да: I, аь, гI, кх, къ, кI, пI, тI, хь, хI, цI, чI, яь, дифтонг оа. Эрсий метта санна хъехархочо боккха теркам тIабахийта беа дешаш дIаоолаиш яздеши йолча башхалонашта. Иштта боккха болх бе беа дешархоша оазаш нийса хъаалара, хIана аьлча, бери яздеца хана ше харцахъа дош дIааларга хъежжа гIалаташ а деш яздергда. Из болх I классе денз ца хаддаш бе беа, йоазув нийса хургдолаш.

Г1алг1ай мотт-102 сахъат (к1ира 3 сахъат)

Урока номер	Урока темаш	С1ахь аташ	Ха
1 четверть. Шоллаг1ча классе дийшар кердадаккхар.			
1	Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш.	1	
2	Дешдакъа.	1	
3	Доккха алап.	1	
4	Шола мукъаза оазаш-алапаш.	1	
5	Шолха алапаш.	1	
6	Шола-шолха алапаш.	1	
7	Йиш хоадора хъарак.	1	
8	Диктант.	1	
9	Г1алаташцара болх. Къоастора хъаракаш.	1	
10.	Къоастора хъаракаш нийса яздар.	1	
11-13	Й1аьхеи лоацей мукъа оазаш.	3	
14	Шекон мукъа оазаш.	1	
15	Дешт1ехъенаш.	1	
16	Дешт1ехъенаш дешашца нийса язъар.	1	
17	Сочинени.	1	
18	Г1алаташцара болх. Гаргара дешаш.	1	
19	Х1амай белгалоний, дер гойтача дешай ц1ераш.	1	
20	Фу ду? Фу даьд? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.	1	
21	Мишта? Малаг1а? Хъан? Сен? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.	1	
22	Х1амай, белгалоний дер чойтача дешай ц1ераш.	1	
23	Диктант.	1	
24	Г1алаташцара болх. 1омадаьр ч1оаг1дар.	1	
25	Предложени.	1	
26	Предложени чакхйоалача сецара хъаракаш.	1	
27	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш.	1	
28	Хаттара предложенеш.	1	
29	Айдара предложенеш.	1	
30	Подлежащи.	1	
31	Подлежащи хъалехаш упражненеш яр.	1	
32	Сказуеми.	1	
33	Подлежащии сказуемии хъалехаш упражненеш яр.	1	
34	Карардар.	1	
35	Изложени.	1	
36	Г1алаташцара болх. Подлежащи, сказуеми, карардар.	1	
37	Кертера маьженаш.	1	
38	Предложене кертерза маьженаш.	1	
39-40	Предложенена юкъерча дешай бувзам.	2	
41	Диктант.	1	
42	Г1алаташцара болх. 1омадаьр ч1оаг1дар.	1	
Деша оттам.			
43	Деша оттам. Цхъа овла бола дешаш.	1	
44	Деша овла.	1	
45-46	Деша чаккхе.	2	
47	Диктант.	1	
48	Г1алаташцара болх. Деша чаккхе хувцар.	1	
49	Дешхъалхе.	1	
50	Дешхъалхе дешашца нийса язъар.	1	
51	Суффикс.	1	
52	Суффиксай новкъосталца керда дешаш хъадар.	1	

53	Деша оттам. Кердадаккхар.	1	
54-55	Зовней кьорей мукъаза оазаш дош кхоачалуча.	2	
56	Сочинени.	1	
57	Галаташцара болх. Юмадаьр чоаглар.	1	
58	Шийна лаларча мукъазача оазашца увш йола мукъаза оаз «1».	1	
59	Йовш йола –р, –рг яха мукъаза оазаш.	1	
60	Диктант.	1	
61	Галаташцара болх. Деша оттам.	1	
	Къамаьла доакьош.		
62	Къамаьла доакьош. Юкьара кхетам.	1	
63	Изложени.	1	
64	Галаташцара болх. Къамаьла доакьош	1	
	Цердош.		
65-66	Цердош.Юкьара кхетам.	2	
67	Цердешай таьрахьашца хувцадалар.	1	
68	Диктант.	1	
69	Галаташцара болх. Юмадаьр чоаглар.	1	
70-71	Цердешаш таьрахьашца хувцадалар.	2	
72	Цердешай классаш.	1	
73	Нах белгалбеча цердешай классаш.	1	
74	Кхыйола хламаш белгалъеча цердешай классаш.	1	
75-76	Кхыча дешашца дувцадаларах цердешаш хувцадалар.	2	
77	Диктант.	1	
78	Галаташцара болх. Юмадаьр чоаглар.	1	
79	Кхыча дешашца дувцадаларах цердешаш хувцадалар.	1	
	Белгалдош.		
80	Белгалдош. Юкьара кхетам.	1	
81	Белгалдешай цердешашцара бувзам.	1	
82-83	Лоламеи лоламзеи белгалдешаш	2	
84	Сочинени «Блаьсти».	1	
85	Галаташцара болх. Лоламе белгалдешаш хьахилар.	1	
86-87	Белгалдешаш классашца хувцадалар.	2	
88	Диктант.	1	
89	Галаташцара болх. Белгалдешаш таьрахьашца хувцадалар.	1	
90	Белгалдош. Кердадаккхар.	1	
	Хандош.		
91	Хандош. Юкьара кхетам.	1	
92	Хандош ханашца хувцадалар.	1	
93	Йола ха.	1	
94-95	Хандеша яха ха.	2	
96	Хандеша йоагла ха.	1	
97-98	Хандеша йолеи, яхаи, йоаглеи ханаш.	2	
99	Диктант.	1	
100	Галаташцара болх. Хандош кердадаккхар.	1	
	Дерригача шера Юмадаьр кердадаккхар.		
101	Шола, шола-шолха алапаш. Дош сехьадаккхар.	1	
102	Шекон мукъа, мукъаза алапаш. Деша оттам.	1	

